

Kulturarven i lokalmiljøet

FORMIDLING

MEDVIRKNING

STEDSUTVIKLING

PLANLEGGING

TREBYER I NORDEN

– ved to av dem; Risør og Lillesand

Pilotprosjektene er en del av Riksantikvarens satsing i årene 2002-04 for å få eksempler på godt kulturminnearbeid i kommunene. Målene med prosjektene har vært:

- ♦ å utvikle et godt samarbeid mellom ulike aktører lokalt for å få mer kunnskap om kulturminner og kulturmiljø, og forvaltning av disse og
- ♦ å bruke samarbeidsmodellene til å bygge opp kunnskapsmiljø som er mest mulig robuste på lang sikt.

KONTAKTPERSONER HOS

RIKSANTIKVAREN:

Sissel Carlstrøm og

Kari Vartdal Opsvik

Tlf.: 22 94 04 00

www.riksantikvaren.no

På begynnelsen av 1970-tallet gjorde ICOMOS en registrering av trehusmiljøene i en rekke norske byer og tettsteder i forbindelse med prosjektet "Trebyer i Norden". Formålet var å kartlegge tilstanden til de opprinnelige trehusmiljøene. Pilotprosjektene Riksantikvaren inviterte til var å se på fire av byene som var med i registreringen: Risør, Lillesand, Brevik og Levanger. Byene har i dag områder som er regulert til spesialområde bevaring etter pbl. § 25 nr. 6. Hva ønsker kommunene å gjøre av tiltak for å øke bevisstheten om verdien av trehusbebyggelsen? Kommunene har valgt ulike vinklinger på arbeidet sitt, men de har lagt hovedvekten på å øke kunnskapen om bygningsarven gjennom informasjonstiltak.

Risør kommune: Informasjonsfolder til huseiere

Risør kommune har gjennom en årrekke arbeidet for å øke kunnskapen om den eldre trehusbebyggelsen gjennom ulike informasjonstiltak. Kommunen mener at den mest effektive måten å oppnå et godt og effektivt bygningsvern på, er gjennom kunnskap. Kommunen valgte derfor som sitt pilotprosjekt å lage en informasjonsfolder rettet mot huseiere for å skape forståelse for de historiske, antikvariske og arkitektoniske verdier som den eldre trehusbebyggelsen representerer. Folderen skulle ta utgangspunkt i det bestående bygningsmiljøet, gjeldende plan og bestemmelser, veiledning, huseiers ansvar, osv..

En viktig forutsetning for arbeidet med informasjonsfolderen har vært å få til gode prosesser og god forankring lokalt. Lokale aktører har derfor deltatt aktivt under utarbeidelsen. Kommunen har over tid samarbeidet med lokale håndverkere, lokale trelastleverandører, Risør Handelstandsforening, Verneforeningen for gamle Søndeled og Risør, fylkeskommunens kulturvernseksjon og hovedutvalget for plan, miljø og tekniske tjenester. Kommunen har bl.a. holdt møter der kommunens arkitektveileder, fylkeskommunens kulturvern-

Foto: Arild Mathisen, Risør kommune

Foto: Med tillatelse fra
Lillesand kommune

seksjon og lokale håndverkere med kompetanse på fagområdet har bidratt aktivt til en konstruktiv debatt om løsninger, detaljer og materialvalg.

Informasjonsfolderen "Trehusbyen Risør: Reparasjon, vedlikehold og bevaring" er levert til alle husstander i kommunen. Folderen vil bli benyttet i byggesaker, den vil bli sendt til nye eiere innenfor verneområdet og til eiendomsmedglere som selger bygninger i området. Brosjyren er lagt ut på kommunens hjemmeside.

Estetisk veileder for Lillesand sentrum

Bevaringsplanen for Lillesand sentrum ble vedtatt i 1996. Formålet er å bevare og videreutvikle de historiske, antikvariske, arkitektoniske, kulturelle og miljømessige verdier i Lillesand. I kommunedelplanen for sentrum, som er en helhetlig plan for sentrumsutviklingen i Lillesand, foreslås det bl.a. at gjeldende reguleringsplan fra 1996 videreføres.

Ved framtidig byutvikling i Lillesand, ser kommunen det som en stor utfordring å ta vare på kulturminnene. Verneaspektet og historiske stedskvaliteter må vektlegges samtidig som det må vises åpenhet for nye impulser og framtidsette løsninger. Dette er utfordringer Lillesand tok tak i i sitt pilotprosjekt ved å utarbeide en "Estetisk veileder for Lillesand sentrum". Målgruppen er politikere, grunneiere, næringsdrivende, håndverkere, frivillige lag og andre interesserte. Målet med veilederen er

- å skape økt bevissthet og positive holdninger i befolkningen om betydningen av å tenke estetikk i utformingen av det offentlige rom
- skape større forståelse for betydningen av å ta vare på kulturarven i byen
- å medvirke til kompetanseheving og nettverksbygging

For å få til god medvirkning fra ulike grupper er planen utarbeidet av en bredt sammensatt arbeidsgruppe. Den ble oppnevnt og ledet av formannskapet. Andre deltagere har vært lokale arkitekter og kulturminnevernere, handelsstanden, Husbanken og kommunens administrasjon.

"Estetisk veileder for Lillesand sentrum" er utarbeidet med bistand fra Asplan Viak. Den inneholder et kapittel om Lillesands historie og særpreg, den tar for seg fem utvalgte byrom og beskriver dagens situasjon. Videre presenteres en sjekklister for utvikling av gode byrom og konkrete råd for hva som bør vektlegges i forvaltningen. Avslutningsvis anbefaler arbeidsgruppen oppfølging av den estetiske veilederen med flere konkrete prosjekter og tiltak.

KONTAKTPERSONER I KOMMUNENE:

Risør: Arild Mathisen, arild.mathisen@risor.kommune.no

Sveinung Jørundland, sveinung.jorundland@risor.kommune.no

Lillesand: Magne Haugen, magne.haugen@lillesand.kommune.no

LENKER:

www.lillesand.kommune.no

www.risor.kommune.no